

Sygn. akt I PK 114/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa T. G.

przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J.

z udziałem interwenienta ubocznego P. G.

o odszkodowanie związane z wypowiedzeniem umowy o pracę i sprostowanie
świadcstwa pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 marca 2013 r.,

skargi kasacyjnej interwenienta ubocznego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. Ośrodka Zamiejscowego w R.

z dnia 15 grudnia 2011 r., sygn. akt IX Pa [...],

**uchyła zaskarżony wyrok w punktach 2 i 4 i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodkowi
Zamiejscowemu w R. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego;
odrzuca skargę w pozostałym zakresie.**

Uzasadnienie

Powód T. G. w pozwie z 19 kwietnia 2010 r. przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. wniósł o „ustalenie że rozwiązanie (...) umowy o pracę za wypowiedzeniem było nieuzasadnione” i przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

W piśmie z 18 maja 2010 r. powód zmienił żądanie pozwu domagając się odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę w wysokości 3 miesięcznego wynagrodzenia tj. zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 26.952 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 maja 2010 r.

Następnie na rozprawie w dniu 19 maja 2011 r. powód sprecyzował żądanie wnosząc o zasądzenie kwoty 21.000,00 zł tytułem odszkodowania.

W pozwie z dnia 13 sierpnia 2010 r. przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J., powód T. G. domagał się sprostowania świadectwa pracy wydanego mu przez pozwaną Spółdzielnię w dniu 4 sierpnia 2010 r., w ten sposób, że w punkcie 4 cytowanego świadectwa pracy w miejsce słów „wykorzystał urlop wypoczynkowy w wymiarze 16 dni (128 godzin)” wpisać „wykorzystał urlop wypoczynkowy w wymiarze 0 dni (0 godzin)”. Powód uzasadniał, iż po otrzymaniu świadectwa pracy w dniu 6 sierpnia 2010 r. złożył w siedzibie [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. wniosek o sprostowanie świadectwa pracy, na który to wniosek do dnia 13 sierpnia 2010 r. nie otrzymał odpowiedzi.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w J. wyrokiem z 2 czerwca 2011 r. w pkt 1. zasądził od pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. na rzecz powoda T. G. kwotę 21.000 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione i niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2010 r.; w pkt 2. oddalił powództwo w pozostałej części; w pkt 3. zasądził od pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. na rzecz powoda T. G. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w pozostałym zakresie wniosek powoda o koszty oddalił; w pkt 4 nakazał pobrać od pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w J. kwotę

1.050,00 zł tytułem opłaty sądowej od uiszczenia której powód był zwolniony i kwotę 82,91 zł tytułem wydatków.

Sad Rejonowy ustalił, że powód T. G. zatrudniony był w pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 6 września 2004 r. do 31 lipca 2010 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku zastępcy prezesa do spraw techniczno - eksploatacyjnych. Powód z tytułu tego zatrudnienia uzyskał wynagrodzenie brutto w okresie trzech ostatnich miesięcy tj. od maja 2010 r. do lipca 2010 r. w łącznej wysokości 21.000,00 zł.

Pismem z dnia 31 marca 2010 r. trzech członków Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. tj. Z. P., A. M., W. K., złożyło rezygnację z dalszego uczestnictwa w składzie Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J.. W tamtym okresie u pozwanej istotna była kwestia związana z nieprawidłowościami w funkcjonowaniu pionu technicznego pozwanej w 2009 r., tj. z samodzielną decyzją inspektora nadzoru budowlanego W. S. o zwiększeniu zakresu prac dociepleniowych przy ul. W. poza przewidywany plan robót i przeprowadzony przetarg. Bezpośrednim przełożonym inspektora nadzoru budowlanego był kierownik działu technicznego G. B., a przełożonym kierownika działu technicznego był prezes pionu techniczno - eksploatacyjnego powód T. G. Wobec W. S. i G. B. żadne konsekwencje nie zostały wyciągnięte.

W dniu 9 kwietnia 2010 r. Rada Nadzorcza [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. podjęła uchwałę nr [...] postanawiając w pkt 1 odwołać z funkcji zastępcy Prezesa Zarządu [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. powoda T. G. a w pkt 2 uchwały poleciła zarządowi [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. niezwłocznie wypowiedzieć odwołanemu umowę o pracę ze zwolnieniem z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia. Natomiast w pkt 3 postanowiono, iż uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. W uzasadnieniu uchwały Rada Nadzorcza [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. podniosła, iż postanowiła odwołać powoda T. G. z funkcji zastępcy prezesa z uwagi na brak należytej kontroli nad kierowanym przez niego pionem technicznym. W uchwale podano również, iż głosowanie przeprowadzono w trybie tajnym. Głosowało 8 osób, w tym 7 za, 1 przeciw. Uchwałę nr [...] podpisał sekretarz Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. oraz przewodniczący Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni

Mieszkaniowej w J. Uchwała Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. nr [...] z 9 kwietnia 2010 r. nie została zaskarżona.

W dniu 13 kwietnia 2010 r. wręczono powodowi pismo z tej samej daty w przedmiocie rozwiązania umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31 lipca 2010 r. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę wskazano odwołanie przez Radę Nadzorczą [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. z funkcji zastępcy Prezesa Zarządu [...] SM w J. (uchwała nr [...] z dnia 9 kwietnia 2010 r.). Wskazano także, iż z treści tejże uchwały wynika fakt odwołania oraz polecenie Zarządowi [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. niezwłocznego wypowiedzenia umowy o pracę ze zwolnieniem z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia. Podano też, że uzasadnieniem odwołania powoda przez Radę Nadzorczą [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w J. z funkcji zastępcy Prezesa Zarządu [...] SM w J. jest „brak należytej kontroli nad kierowanym przez niego pionem technicznym”. W piśmie z dnia 13 kwietnia 2010 r. podniesiono także, iż na podstawie art. 167¹ kodeksu pracy, zobowiązuje się powoda do wykorzystania w okresie wypowiedzenia przysługującego mu urlopu wypoczynkowego, który proporcjonalnie, do wykorzystania w okresie wypowiedzenia, wynosi 16 dni. Nadto poinformowano powoda, że w okresie wypowiedzenia, po wykorzystaniu udzielonego mu urlopu wypoczynkowego jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy. Na piśmie z dnia 13 kwietnia 2010 r. powód T. G. dokonał odręcznej adnotacji, iż nie wyraża zgody na udzielenie mu urlopu wypoczynkowego. Stosunek pracy powoda ustał z dniem 31 lipca 2010 r.

W dniu 21 czerwca 2010 r. Walne Zgromadzenie pozwanej udzieliło powodowi, jako zastępcy prezesa Zarządu d/s techniczno-eksploatacyjnych, absolutorium za działalność w 2009 r.

Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powoda T. G. jest częściowo zasadne.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wykazał, że przyczyna wskazana w wypowiedzeniu umowy o pracę wręczonym powodowi nie była ani prawdziwa, ani konkretna. Trudno bowiem uznać zdaniem Sądu za konkretną przyczynę: „brak należytej kontroli nad kierowanym przez niego (powoda) pionem technicznym”. Dopiero w toku procesu ustalono, że

pracodawca prawdopodobnie miał na myśli prace dociepleniowe przy ul. W. w J.. Ustalono też kiedy te prace miały miejsce. Te informacje jednak nie znalazły się w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę. Ponadto, pracodawca nie wskazał na czym miał polegać brak należytej kontroli przez powoda, skoro samodzielną decyzję o zwiększeniu zakresu prac dociepleniowych przy ul. W. podjął inspektor nadzoru budowlanego W. S., którego z kolei bezpośrednim przełożonym był kierownik działu technicznego G. B.

Sąd Rejonowy ustalił, że wszystkie sporne prace zostały zakończone w październiku bądź listopadzie 2009 r., a decyzję o zwolnieniu powoda z tego tytułu pozwany podjął dopiero w kwietniu 2010 r., a więc po pół roku. Nadto, Walne Zgromadzenie udzieliło powodowi absolutorium za 2009 r.

Reasumując Sąd Rejonowy uznał, że pozwany doszukując się odpowiedzialności za nieprawidłowości w dziale technicznym powinien w pierwszej kolejności wyciągnąć konsekwencje wobec osób bezpośrednio odpowiedzialnych za zaistniałe niedociągnięcia i powinien to zrobić niezwłocznie po stwierdzeniu takich faktów. Pozwany wykazał się wyjątkową opieszałością w zakresie wyciągnięcia konsekwencji co do przedmiotowych zdarzeń. Ponadto „odległe w czasie od daty wypowiedzenia, niepowiązane ze sobą, zdarzenia nie powinny stanowić uzasadnienia dla dokonania tej czynności prawnej, bowiem w pewnym sensie dezaktualizują się jako negatywna ocena pracownika. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie”. Jako dodatkowe zdarzenie mogące potęgować stan niepewności powoda co do jego sytuacji zawodowej, Sąd pierwszej instancji wskazał również przyznanie powodowi zwiększonej premii w marcu 2010 r. co nie powinno mieć miejsca w sytuacji, gdy pozwany miał zastrzeżenia co do jego pracy. Sąd zaznaczył dodatkowo, że w sprzeczności z oświadczeniem pozwanego w przedmiocie wypowiedzenia powodowi umowy o pracę z dnia 13 kwietnia 2010 r. pozostaje udzielenie powodowi absolutorium na posiedzeniu Walnego Zgromadzenia pozwanego w dniu 21 czerwca 2010 r., za cały rok 2009 kiedy to przedmiotowe zdarzenia będące podstawą wypowiedzenia miały miejsce. W ocenie Sądu, świadczy to jednoznacznie o wątpliwych, niekonkretnych i niejasnych podstawach złożonego wcześniej powodowi oświadczenia w przedmiocie wypowiedzenia umowy o pracę.

Sąd pierwszej instancji podkreślił ponadto, że powód zobowiązany był do wykorzystania udzielonego mu przez pozwanego pracodawcę urlopu wypoczynkowego. Tym samym, odmowę powoda w tym przedmiocie należało uznać za nieskuteczną. Zdaniem Sądu Rejonowego, żądanie powoda sprostowania świadectwa pracy jest bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana oraz przystępujący do sprawy po jej stronie interwenient uboczny – P. G. (interwencję zgłosił 9 czerwca 2011 r.), który w okresie od grudnia 2008 r. do lipca 2010 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu pozwanej.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z 15 grudnia 2011 r. w pkt 1. oddalił apelację pozwanej; w pkt 2. oddalił apelację interwenienta ubocznego; w pkt 3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję; w pkt 4. zasądził od interwenienta ubocznego na rzecz powoda kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd Rejonowy „przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, właściwie ocenił zgromadzony materiał dowodowy i w rezultacie wydał słuszny wyrok”.

Sąd Okręgowy w całości podzielił ustalenia i wnioski Sądu Rejonowego przyjmując je jako własne. Sąd drugiej instancji zaznaczył, że słusznie wskazał Sąd Rejonowy, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, iż przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę powodowi nie była ani prawdziwa ani konkretna. Dopiero w toku procesu ustalono, co konkretnie miał na myśli pracodawca podając pracownikowi przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę a informacje te winny znaleźć się w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę.

W ocenie Sądu Okręgowego, przyczyna wypowiedzenia powinna być podana pracownikowi w sposób skonkretyzowany, nieograniczający się do przytoczenia ogólnikowego zwrotu. Aby wskazana przyczyna mogła być uznana za konkretną strona pozwana powinna podać jakie konkretne uchybienia w pracy podległych pracowników pionu technicznego powstały wskutek braku należytej kontroli bądź też konkretnie jakich obowiązków w zakresie kontroli nad pionem

technicznym powód nie wykonał. Tego zaś nie ma w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu powodowi umowy o pracę.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony skargą kasacyjną interwenienta ubocznego, w której zarzucono „naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) poprzez błędną wykładnię:

- art. 45 § 1 k.p., polegającą na przyjęciu, że niewystarczającą przyczyną rozwiązania umowy o pracę powodowi było odwołanie go z funkcji członka Rady Nadzorczej na podstawie uchwały nr [...] z dnia 9 kwietnia 2010 r., a następnie dopuszczając możliwość badania jako przyczyny rozwiązania umowy o pracę powodowi okoliczności powołanej w uchwale Rady Nadzorczej, tj. „braku należytej kontroli nad kierowanym pionem technicznym” przez powoda, a w konsekwencji uznanie wypowiedzenia umowy o pracę na czas nie określony za nieuzasadnione i niezgodne z prawem, a w konsekwencji zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania”.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości, zaś w przypadku uznania przez Sąd Najwyższy, że w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki art. 398¹⁶ k.p.c., alternatywnie wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy. Skarżący wniósł również o zasądzenie na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu, w tym kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą kasacyjną, wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Podstawa skargi kasacyjnej okazała się uzasadniona.

Sąd Okręgowy (podobnie jak Sąd pierwszej instancji) rozważania na temat prawdziwości i konkretności czyli zgodności z prawem i zasadności wypowiedzenia powodowi umowy o pracę odniósł do przyczyny odwołania go z funkcji w zarządzie pozwanej Spółdzielni. Tymczasem przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę,

wskazaną przez pracodawcę w jego oświadczeniu, było odwołanie z funkcji zastępcy prezesa zarządu pozwanej Spółdzielni. Bezspornie była to przyczyna prawdziwa: istotnie powód został odwołany. Jak zostało ustalone, powód został zatrudniony na stanowisku zastępcy prezesa do spraw techniczno-eksploatacyjnych i na tym stanowisku pracował. Zatrudnienie wiązało się zatem z pełnieniem funkcji w zarządzie. Przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę określona przez pracodawcę jako odwołanie z funkcji zastępcy Prezesa uznawana jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego za wystarczającą (dostateczną). Wypowiedzi Sądu Najwyższego dotyczą spółek handlowych oraz spółdzielni. W wyroku z 25 listopada 1997 r. (I PKN 388/97, OSNAPiUS 1998 nr 18, poz. 540) Sąd Najwyższy stwierdził, że odwołanie pracownika ze stanowiska prezesa zarządu spółki akcyjnej stanowi przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, której zawarcie wiązało się bezpośrednio z powołaniem na to stanowisko. Podobnie w wyroku z 26 stycznia 2000 r. (I PKN 479/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 377, PiZS 2000 nr 10, s. 39) Sąd Najwyższy uznał, że odwołanie ze stanowiska członka zarządu spółki, które nie zostało skutecznie podważone w trybie przepisów prawa handlowego, z reguły stanowi przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę (art. 45 § 1 k.p.) pracownikowi zatrudnionemu w charakterze członka tego zarządu. Pogląd ten został podtrzymany w wyroku Sądu Najwyższego z 2 marca 2011 r. (II PK 201/10, LEX nr 1084554). Natomiast w wyroku z 7 czerwca 2011 r. (II PK 313/10, Mon. P. Pr. 2011 nr 11, s. 602-604) Sąd Najwyższy odniósł to stanowisko do zatrudnienia w spółdzielni, stwierdzając, że odwołanie z funkcji prezesa zarządu spółdzielni stanowi wystarczającą przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, którą z nim zawarto w związku z powierzaniem tej funkcji. W kolejnym wyroku zapadłym w sprawie członków zarządu spółdzielni, Sąd Najwyższy podkreślił, że w sprawie z odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę nie podlega badaniu przez sąd pracy uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni dotycząca odwołania z funkcji w zarządzie (wyrok z 22 maja 2012 r., II PK 248/11, LEX nr 1216862).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną w tej sprawie podziela te poglądy, wobec czego uznaje za pozbawione podstaw odnoszenie przyczyny rozwiązania umowy o pracę z powodem do uzasadnienia odwołania go z

funkcji zastępcy prezesa zarządu Spółdzielni. Podana w oświadczeniu woli pracodawcy przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę w postaci odwołania z funkcji w zarządzie stanowi wystarczające uzasadnienie tej czynności prawnej. Nie można też utrzymywać, by była to przyczyna niedostatecznie skonkretyzowana lub niejasna. Swoje rozważania w zakresie wypełnienia przez pracodawcę obowiązku wskazania przyczyny wypowiedzenia (art. 30 § 4 k.p.), Sąd Okręgowy odniósł bezpodstawnie do przyczyny odwołania z funkcji a nie do przyczyny wypowiedzenia. Podanie pracownikowi przyczyn odwołania wynikających z uchwały rady nadzorczej (z wyraźnym odniesieniem się do tej uchwały) miało charakter informacyjny, nie spowodowało, że te przyczyny stały się przyczynami wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy (w wyroku z 2 lutego 2010 r., II PK 184/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 180) dopuścił możliwość badania przyczyny odwołania członka zarządu spółki handlowej w sporze między pracownikiem a pracodawcą jednakże nie w aspekcie zasadności wypowiedzenia umowy o pracę lecz ustalenia, czy rozwiązanie umowy nastąpiło z przyczyn nie dotyczących pracownika w rozumieniu art. 8 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm.). W sporze o odprawę należną w razie rozwiązania umowy o pracę z przyczyny nie dotyczącej pracownika, któremu wypowiedziano umowę wobec odwołania z funkcji w zarządzie, pracodawca ma prawo dowodzenia, że pośrednia przyczyna wypowiedzenia leżała jednak po stronie pracownika. Ta płaszczyzna rozważań nie dotyczy sporu na tle zasadności i zgodności z prawem samego wypowiedzenia. Pogląd ten został podzielony w wyroku z 3 sierpnia 2012 r. (I PK 61/12, G.Prawna 2013 nr 42 s. 7).

Można by co najwyżej rozważać kwestię przyczyn odwołania członka zarządu spółdzielni, gdyby spór w sprawie o przywrócenie do pracy dotyczył zgodności działania pracodawcy z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.). Takie zarzuty nie były jednakże stawiane pracodawcy w tej sprawie.

Sąd Najwyższy (na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z § 2 k.p.c.) odrzucił skargę kasacyjną interwenienta ubocznego w zakresie odnoszącym się do rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji o apelacji strony pozwanej. W tym zakresie

skarga była niedopuszczalna. W pozostałym zakresie wyrok Sądu Okręgowego podlegał uchyleniu a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).